خەم و خۆزگە

هەژدەی سێ
١٩٧٣/٣/١٨

– ١ –

ئەمشەو بۆ یادی دە ساڵەی
گۆڕینەوەی پەیمانی بێ دڵگۆڕینی دڵداریمان
کە دوو هەستی ..
بێگەرد بەستیان
بە سەربەستی
بە ئومێدی گەشانەوەی شکۆفەی بەختیاریمان
دوای هەزاران ئاخ و تاسە و نیگا و خواستی
" ئاگری "مان
پێش درکاندنی نهێنی یەک لە ئاستی
یەکتریمان
ئەمشەو بۆ یادی دە ساڵەی
ئەو ساتە شیرین و تاڵەی
ساوای پەیمان
بە زەردەخەنە و ژانەوە
پێکەنین و گریانەوە
هاتە دونیا ی ژیانەوە
گەڕام ، گەڕام
ماڵە وێرانەکەم گەڕام

نەء ، ماڵە پڕ لە یادگارە ، ئاوەدانەکەم گەڕام
دۆلاب گەڕام ، باوەڵ گەڕام
ڕۆژمێرە گەردگرتووە کۆنەکانی
بێ کەڵکی بەر باخەڵ گەڕام ..
قوتووە نوقڵە ژەهرەکانی
پاشماوەی جەژنی شیوەنی
بێ دیمەنێکی دیدەنی
دوای جیابوونەوەی تۆ گەڕام ..
بەڵێ گەڕام
بەڵێ گەڕام
لە یادگارە بە نرخە نازدارەکانت .. پاشماوە
بەداخەوە
لە کارتێکی جەژنە پیرۆزە بەولاوە
لام نەماوە
گەڕام هیچی ترم نەهات بە دەستەوە
هەتا زیاتر تڵپەی تێزابی تیژی " ئێش "
بکاتە ناو چاوی ژانی هەڵبەستەوە
بۆ زریکەی زامەکانی برژاوی بێ ساڕێژی ئێش

– ٢ –

توخوا کارتە پیرۆزەکەی لانەی ئارام !
نەء چاوگەی زام
بۆ تەنها تۆ مایتەوە .. لام ؟
ئەی / هاوەڵ نامەکانی ترمان
کە لەگەڵ ژان
سووتان .. گریان
بەڕێ کران
کوان

وان
لەکوێ ؟
چییان لێ هات
لای ئەو .. لەوێ
کام کارەساتیان بەسەر هات ؟
ئایا ئەوانیش وەک پەڕەی دڵی سپیم
ونجڕ کران ؟
بۆ کەلاوە فڕێ دران ؟
یان دۆزەخیان بۆ ساز کرا و
گڕ خۆش کرا و
بوون بە سووتوو
وەکو پارچە جگەری من لە ئاگرا ؟ !
****
یان ئەگەر هێشتا هەر زیندوون
لەکام لانەیدا خەواندوون ؟
ئایا وەکو وێنەی کۆرپەی دڵی ناسک
هەڵی گرتوون ..
لە ئەڵبوومی خۆشەویستی یادگارا
یاخود ئارایشتی کفنی لەبەر کردوون
وان لە گڵکۆی بێ ناونیشان و بێ کێڵ و
ئالا و تارا

– ٣ –

ئەی وشەکان
ئەی وشە پڕ لە ورشەکان
وشە کچە سەرگۆنا ئاڵ و گەشەکان
وشەکانی
ڕستەکانی
پڕ لە گیان و هەستەکانی

باوەشی کارت
خۆشم دەوێن وەک " هەژدەی مارت "
ئەی وشەکان
ئێوە پیرۆزن لام ، پیرۆز
وەک سەرەتای جەژنی نەورۆز
وەکو شیعری گەشتی بەسۆز
وەکو خۆشەویستی و ژیان
وەکو ڕەوشت وەکو ویژدان
وەکو هەموو دیمەنێکی ڕازاوە و جوان
وەکو بەڵێن
خۆشم دەوێن
وەکو هەموو نامەکانم
کە ناو نیشانیان نازانم
وەک پەپولەی خۆزگە و هیوام
پیرۆزن لام
****
بەڵام .. بەڵام
ئاخۆ دایکی نامەکانم
نامەکانی سەردەمێکی ..
تەمەن جێ نیشتەی ..
پشووم و ئۆقرەم و ئارامەکانم
هەر هیچ نەبێت .. ئایا یادیان دەکاتەوە ؟
" ناڵێم وەک من لەگەڵ گۆرانی و ئاوازە "
یان هەروەک چۆن لایەک لە خۆم ناکاتەوە !
هەموویان بوون .. بەقوربانی ..
دڵی تازە و ماڵی تازە ؟ !

سلێمانی ١٩٧٣/٣/١٨
ڕۆژنامەی ژین

دادگا

١٩٦٧

لـه بارەگای خوای ویژدان دا
لـه دادگای تاوانی دەست لێبەردان دا
دڵی پڕ لـه کسپه و کڵپەی
زامی ئامێزی تەنیایی
لێت ئەپرسێت
کوا ئاکامی ئەو بەڵێنەی
دات بـه کۆرپەی
خۆشەویستی و دڵنیایی ؟
بەنازەوە پەروەردەی کەیت
تا کۆتایی بێ کۆتایی !
****
لێت دەپرسێت و دەپرسێت
کوا پەیمانی
سوێند بارانی
پڕ لـه ژانی ئەوینداری
هەژدەی مارتی دەم بەهاری
ساڵی نۆسەدو شەست و سێت ؟ !
****

کوان ئەو نامە ناسکانەی بۆت دەناردم
کە نوێ بوونەوەی بەڵێنی پێ دەسپاردم
کوا گەردنی خنجیلانەی مەمکە مژەم
کە بۆ قومی گەرووی تاسەم دەبوون بە ژەم
کاڵە لیمۆی ئەو مەمانەی لە دەستم چوون
بە دەستی کێ پێگەیشتن ؟
ئەشکی پەنجەکانم نەبون !
کە هەمیشە
دەشیداشتن و دەیشتن !!
****
لە من زیاتر کێ بوو ئێشکی بۆ دەگرتیت
لە من زیاتر کێ بوو نازی لێ دەگرتیت
لە تۆ زیاتر کێ بوو شیعرە نوێکانمی
نەخش چنی چەرچەفی سەر دۆشەکی بوو ؟ !
وەک ئەموستیلە و " بازن " یش
زێر تریفەی دەست و پەنجە و
زەنگ زرینگەی مەچەکی بوو ؟ !
****
لە بەژنی تۆ زیاتر ناڵەی
گۆرانی بۆ کێ دەبێژران ؟
پۆلە هەڵاڵەی گوڵاڵەی
بەبێ پاداشت پیا دەپێژران
****
کێ بەقەدەر من قوربانی بۆ دای ، پەری ؟
چ پارێزەرێک شک دەبەیت لە دادگا
سکاڵا و هانای بۆ بەری

نامۆیی شاعیرێک

١٩٧٦

لە هەڵویستێکی نامۆیی و
دەربەدەریدا ، دوان ، سیانێ
ورگ زل و تێکسمراو و
کەتە و ناوشان و مل پانێ
لە یانەی فەرمانبەرانی
جێی بەڕێز و نا بەڕێز دا
مۆڵیان دابوو لە کەناری
مێزێکی مەی ، لە ئامێزدا
****
باوەڕ بکەن نەک وەک مرۆڤ
بەڵکو وەکو چەند حەیوانێ
بەشاعیرێکدا هەڵشاخان
شانی نۆکەری ناتوانێ
شاعیر وەک پێنووسی دەستی
لاوێک بوو ، باریک و لاواز
بەڵام بیر و بڕوا و هەستی
تیژ بوون وەک باڵی هەڵۆ و باز
شاعیریان دایە بەر تۆمەت
وتیان دەڵێی هەر هیچ ناخۆی !

وتەیەکی " شۆ " ی هاتە یاد
وەرامێک بوو ، لە خۆیدا خۆی
چەند وشەیەکی تریشی
بە پەندەکەی " شۆ " دا لکاند
هەموویانی لەبەر دیدەی
هۆڵی یانەکەدا شکاند
وتی ئەوەی ..
کە هەمووتان لێی تۆقاون
لەژێر نووکی
پێنووسم دا دێنێ هەرەس
ئەی گەوجینە
هەی گەندەڵینە کەی پیاون
پیاو بوونایە
نەدەبوونە .. نۆکەری کەس !
ئارەقی شەرمەزارییان
بەروودا هاتە خوارەوە
هەڵسان بە ئەستۆی وردیان و
هەنگاوی لار و خوارەوە
" خەو "
لە بەهەشتی سینەتا
دوو کۆتری سپی پۆش
لە لانەیەکی نەرما ..
خەوی ئارام دەبینن
****
جار جار هەناسەیەکی
قووڵی ئەندێشەی پەرۆش
وریایان دەکەنەوە و
شەوی سەرسام دەبینن

کەی سەر دەدەی ؟ !

١٩٨٨/٢/١

خۆشەویستەکەی تاسەرم
ئەی ئەو کچەی کە دەبوو زوو
ببویتایە بە هاوسەرم
نەکا مەرگی ناکاو هەڵکوتێتە سەرم
سەوداسەرم
لە سەرسامی بەرم بدە
سەرم بدە
****
ئەگەر " گرێ " ت
هەر هاودەمی هەودای هەستە
هێشتا زبری و زەبری زوير بوونت قەستە
خوا نەتگرێت
هەستە
هەستە
کێمان هەیە .. کینەی کۆنی
پاشماوەی بێ ڕەنگ و بۆنی
چارەکێک سەدە هەڵگرێت
زوو کە و هەستە ..
ڕامەوەستە

داشکێنە ڕێت
چاو لە ڕێتم ..
ئاسۆی دیدەنیتم هەڵ بێت
بایەقوشی " تۆران " هەڵبێت
****
سەرم بدە تا " بوون " ماوە
تا زەمین و گەردوون ماوە
تا هەناسە و دەروون ماوە
کوا کەی باوی کینە و
.. ناوی زیز بوون ماوە !
بێجگە لە تاک تاکێک ، پووچەڵ
کە بێ گیانن وەکوو کۆتەڵێکی ووشکەڵ !
مەودای زیز بوونی کام ئازیز
ئەمەندەی تۆ دەبێت درێژەی کێشابێت
نەبوە و نیە .. ناشبێت هەرگیز
لە مێژووشدا نەمبیستووە
ڕووداوێکی ناخ تەزێنی وا ڕووی دابێت
دەبێ کێ بێ بینیبێتی
بەخەو .. خەیاڵ
" زویرییەک " توانیبێتی
ئەوەندە تەنیبێتەوە و
تەنیبێتی ..
بیست و چوار ساڵ
دەبێ .. دەبێ .. سەرم بدە
دڵ نەرم بەو
بەو دەستە نەرم و ناسک و سپی سۆڵە
نمەی گوڵاوی پاڵاوتەی
سۆز پرژێنی

هیوا هێنی
پڕ مزگێنی
لە لامل و ناوچەوان و سەرم بدە
****

ڕووم تێ بکە و
بەو پرشنگی نیگا نیگار خەست و خۆڵە
کە پڕیانە لە ئەفسوونی
ئاشکرا بوونی ..
ڕاموسانی نهێنی
لە نامۆیی و شپرزەیی بەرم بدە
****

ئەمڕۆش ویستگەی ئاشت بوونەوە و
ئەولانانی ، ڕابووردووە
وادەی گەردن ئازادییە
چەرخی ڕەشپۆش کۆستەکانی گرد بوونەوە و
دروشمێکی هەڵکردووە
ترسناکە و ئامرازی نامرادییە
بە هاڵاوی گڕەی کوورە و تەنوورەکان
ناسکە لێوی گوڵی پەڕەی هەڵاڵە هەرە سوورەکان
ژاکاوی پرسەی ماتەم و تەم و مژن
خەماو مژن
" بەتایبەتی ئەو مەڵبەندانەی داگیرکەر "
" ناوی ناون - سنورەکان - "
لە زاخۆ وە تا دەگاتە هەورامان و
بەدرە و زەهاو
لە زەردەخەنە دووروکان
بێجگە لە چەوساوەکانی .. هەموو گەرمیان و ..
کوێستانی .. کوردستانی ..

جەنگ و زەبر و زەنگ و سەنگی
سەرگەردانی
کۆچە و دوا کۆچ
تێک هەڵچوونە و قوربانی و قۆچ
گەر سەر نەدەیت
گەر لە یەکتری دابڕاین
ئەوسا پەنجەی پەشیمانی دەگەزیت و
دەڵێ ی ئاخ .. بۆچ ..
پێش کۆچ کردنی نەمدەدواند
بۆچی سەرم نەدا و ئاشتم نەکردەوە ؟
بۆچی ڕازی دڵەکەی خۆم بۆ نەدرکاند ؟
گرێکەم بۆ نەکردەوە
بۆچی ئەوەندە دڵڕەق بووم ؟
دڵیم شکاند
کەوابوو چاوەڕێی چی دەکەی
خێراکە دەی ، مەیخە سبەی
زوو سەر بدەی
****

زووکە .. زووکە
بۆ مژینی گۆی بۆڵ هێشووی
بەرسیلە ئاڵ و بۆڵەکانی ناو ڕەزم
ئارەزوو کە
****

دەی ئازاکە
گوێ بە مزرە یادی پێشووی
داستانی ڕازی ئاوداری خۆزگە و حەزم
ئاشنا کە
****

خۆزگەکانم
هێشتا هەر بەرسیلەی کاڵ و ترش و شینن
حەزەکانم
هەر بە هیوای ڕەزبەری وەرزی شیرینن
دە سەربدە " ڕەزبەر " بێنە
" ڕەز " بەر بێنە
هێشووە مرواری ڕەنگین و گەوهەر بێنە
ترێ سەرقوولە و ڕەشمیری و
سادانی و کشمیش بەر بێنە
مشتاخی باسووق و مێوژ
بۆ تاسووق و
بۆ گوێزەبانە و شەوچەرەی
ئێشک و شەوارە دەربێنە
هەنگوینی ساخی دووبەرەی
دۆشاو دووبارە دەربێنە
****
زووکە ، زووکە
تف لە کینەی ڕابووردوو کە
نەفرەت لە دڵڕەقەکان و بەد ڕەفتارەکانی زوو .. کە
زووکە ، زووکە
تف لە هەموو ناوچەوانە گرژەکان و
گەمژەکانی ناو مێژوو کە
نەفرەت لە گشت هەڵوێستێکی
خوار و خێچ و ئاوەژوو کە
دەدەی دەدەی ..
کەی سەردەدەی ؟
کەی خەندەی لێوان و دیدەی
بەندی جەستەی

زیندانی دووری بەر دەدەی
****

من ئامادەم ، دوای دیدەنی و بەیاد کردن
دوای ڕق و قین بەرباد کردن
دوای دوو دڵ پێکتر شاد کردن
دوای سەر لەسەر سینە و مەم و
دەم لەسەر دەم
نەک هەزار گەردن ئازادی و زوو رابووردوو
لە یاد کردن
بەڵکوو سەردانان وەک سەدان
مەمی سەردەم
سڵ نەکەمەوە لە مردن ،
کەوابوو .. دەی
وا چاو لەڕێتم سەربدەی

تێبینی : لە پاشکۆی عیراق ژمارە " ٣٧ "ی ١٩٨٨/٥/٢٥ دا بێجگە لە هەندێ دێڕ و کۆپلەی ڕێ و جێی نەبوو ، لەو کاتەدا ئەمەو لەم بڵاوکردنەوە نوێ یەدا تۆزێک ماکیاج کراوەتەوە.

بفەرموو

فەرموو لە وێنە خانەکەی
" خانی " هەستمدا ، دانیشە
زامە " زین " ی تۆ هەمیشە
هی منیشە
****

فەرموو کامێرای سەرنجم بە مووچڕکە
بخەرەوە جووڵە و چرکە
بزەی سەر لێوانت چڕکە
سڵ ، سڕکە
فەرموو منداڵە هۆگرە ، چاوگەشەکەت
وەک شیعرە جگەرگۆشەکەت
بخەرەوە سەر کۆشەکەت
بە مەمانی ناو بەهەشتی باوەشەکەت
ژیر کەرەوە " مەم " ی شەکەت
****

فەرموو ئەلبوومی ژینم بۆ پڕکە لە نیگار
بەهادارتر کە یادگار
بە دیدار
****

فەرموو پەری بەهرەی لێکدانەوەی ژیریم
لاوی بێنەوە بۆ پیریم
ئاشتی بێنە بۆ زویریم
****

فەرموو بمبەرەوە بەرەوژوور و لوتکە
بمدەرەوە دەست بروسکە
لە ئاسۆی ژینما تروسکە
دروست بکە
****

فەرموو وەکوو ئەستێرەیەک بۆلام بکشێ
لە بیلبیلەمدا وەدرەوشێ
لەلای چەپمەوە ڕابکشێ
پێم بشێ
****

با تا تینم تیایە هەور بگرییێنم
پەلکە زێڕینە دەرهێنم
ڕەنگ بڕوێنم
باخ بەربێنم

- خۆزگە -

خۆزگە ڕۆژێک بە پرسیار
بۆم دەگەڕایت .. دەهاتیت
پێشێلت دەکرد کۆسپی
ڕێگەی هات و نەهاتیت
****

ئاشتت دەکردمەوە و
دڵت دەگرتەوە بۆم
هەقی ئەم چەند ساڵانەی

پێشووت دەکردەوە بۆم
****

دانت دەنا بە هەڵەی
سەپێندراو بەسەرتا
پەشیمان دەبوویتەوە
لەو حاڵەی هات بەسەرتا
****

ئەمجارە بەڵێنێکی
تازەت دەدامێ خوایی
کە هەر خۆشەویستەکەی ..
جاران بین تا کۆتایی
منیش گەردێک لە دڵما
نەدەما و لێت دەبوورم
بۆت دەسەلما بەڕاستی
جگەرسۆزێکی کوردم
بۆت دەسەلما چەند ساڵە
چاوەڕێی ژوانێک بووم
دەبێ ، دەبێ ، درەنگە
تا گیان بەجێی نەهێشتووم

ئەگەرەکان

١٩٨٩

ئەگەر گرژیم نەدەبینی
لەناو چەڤان و تێبینی
ئەم و ئەڤا
کیژەکانم بەناوی تۆوە ناڤ دەنان
لە تەک خەمە خەستەکانی ماتەمینی
ڕۆژ و شەڤا
تروسکە یادەکانتم سەرچاڤ دەنان
هەرچوار گەوهەرە پیتەکان
پیتە بە تیشک و سەنگین و بە پیتەکان
" پی ، ئەی ، ئاڕ ، ئای "
" I , R , A , P "
یەک یەک سەرجەم
دەمکردنە گوارە و گەردانە و سەرپەرچەم
بۆ دیداری
جەژنی لە دایک بوونیانم
دەکردە جوانترین دیاری
بێجگە لە کاسێتێک ئاواز و گۆرانی
پڕ لە ئای ئای
****

ئەگەر گەردی لۆمە و بەردی
تانەی هەندێ کوردی بەندی
سەربەگێچەڵ و گۆبەندی
بەد و بەد گۆی ئەم سەردەمە
نەیدەپێکام
نەدەبوومە دامە و پەندی
گێل و نەفام ..
لەسەر تەختی
سوخمە و کراس و دەسماڵ و
کەوای دامێن شۆڕی " کۆیی "
سپی و ئاڵ و
پیرۆزەیی
بە پولەکەی ، زەرد ، پەمەیی
ئەرخەوانی ، وەنەوشەیی
ناقی تۆم لەسەر دەچنین
لە هەفتە و ڕۆژی نەورۆزدا
یادی پەیمانی پیرۆز دا "١ "
دەستی هەر چوار کیژەکانم
دەگرت بۆ سەما هەڵپەڕین
" زۆربا " ئاسا
لە دامێنی کەژەکانم
****

پێت ڕازی بووم
لە سێبەری خۆشەویستیتا بەربەستی
جیاوازی بووم
بە هەڕەشە و زرمەی لێدانم ڕازی بووم
بە دەربەدەریم ڕازی بووم

به بەخشینی ژیان و گیانم رازی بووم
بەس بە تەنها بە دڵگیریت ..
بە زویریت
ناڕازی بووم

" ١ " یادی پەیمانی پیرۆز : ١٩٦٣/٣/١٨

چیرۆ ک

هەر چیرۆکێ ..
لەگەڵ داوای لێبوردنما
بۆ نووسیاریان
هەتا ئێستا خوێندومنەوە و بیستوومن
نەیانگەیاندۆتە شێوە و ناوەرۆکێ
من ویستوومن
هیچ ڕۆمانێ
هیچ داستانێ
هیچ حیکایەتێکی داپیرەی شەوانی گوێ ئاگرادانێ
هیچ گوتارێکی نووسەری بە ویژدان یان بێ ویژدانێ
هیچ دەقێکی تراژیدی پڕ لە فرمێسک و ژانێ
هەتا ئێستا نەنوسراوە و
نەبیستراوە و
نەگوتراوە و نە دەتوانێ ،
خۆی لە ئاستی
خەم و خواستی
چیرۆکی بەسەرهاتەکەی مندا دانێ

دڵ و یاد

١٩٦٦

لە زۆرکەس وایە من ئیتر
کەوا یادی پەری ناکەم
درۆیە تاکوو من مابم
لە ئەو خۆم بێبەری ناکەم
****
ئەوەی دەیڵێن لەگەڵ مندا
بەگوێما ناچێ بێ کەڵکە
لە دڵما نایسڕێ شێوەی
قسەی بێ سوودی ئەم خەڵکە
****

بەهاری عومری لاویم و
بەهەشتی بەختیاریم بوو
گوڵی دەستی دەمەی مەستی
ژیانی هەرزەکاریم بوو

ئەگەرچی بێ وەفاش دەرچوو
بەڵام من بێ وەفا نیم بۆی

لە باخی هەست و سینە مدا
وەکوو خۆی ماوە ڕەنگ و بۆی
****
هەزار تانە و پلار بێن بۆم ..
بەهیچ ناچێ و بە خۆرایی
درۆیە خۆشەویستیی من
بگاتە مەرگی کۆتایی
****
دڵم داوە بە یەک کەس هەر
ئەوە قیبلەم ئەوە دینم
پەری جوانی پەری گیانی و
پەری عومر و پەری ژینم
****
دڵم کاتێ کە خۆی ناسی
پەری ناسی ، پەری خان بەس
وەرن دڵ هەڵدڕن ئاخۆ
لە ئەو زیاتر دەبینن کەس ؟
****
کە ئەو بەخشی بە من دڵ ، من
لە پێشدا بەو دڵم دابوو
پەری کاتێ مناڵ بوو خۆی ..
لە چوارچێوەی دڵمدا بوو
هەزار حۆری و فریشتەی جوان
بە چاوێکی پەری نادەم
بە دڵ گرتوومە تا مردن ،
بە هیچ جۆرێک بەری نادەم

ئـەمشـەو

ئـەمشـەو یادی تۆ هێناومی بتخۆمـەوە
تیلـەی نیگات لـە پێکدا بۆم پێ دەکـەنـێ
بێ بێ ، قوم قوم تا بتگوشم بـە خۆمـەوە
بـە گـەروومدا بـەرەو سینـەم هـەنگاو بنـێ
****

بێ بۆ لای دڵ ئـەو شارەی تۆی خۆشویستووە
بـە میوانیت ، ئاوەدانیی تێ دەکـەوێت
دەی فـەرموو لـەو ئاوازانـەی نـەتبیستووە
گوێی بۆ شل کـە .. شـەوارەیـە و هـەست ناخـەوێت

چیرۆکـەکان لـە چاویلکـەی شیعرا شانۆ دەلـەرزێنن
فریشتـەکان سـەمای بالێی دڵداریمان بۆ دەنوێنن
ئاوازەکان دەنگێکی نوێ لـە هـەناسـە دەردەهێنن
مۆسیقاکان نۆتـەی بیرەوەری تـەمـەن دەپرژێنن

من و تۆ

تازە من و تۆ لە یەکتر بڕاین
وەک نامەیەکی ناتەواو ، دڕاین
تازە هەتاکوو لە ژیان دا بین
من و تۆ هەرگیز بۆ یەکتر نابین
تازە من و تۆ لێک جوێ بووینەوە
بەهەمان هەڵەی پێشدا چووینەوە
هەڵە بووم .. هەڵە کاتێک تۆم ناسی
خۆم بە هەڵوێستی چەوتا هەڵواسی
تۆش زۆر هەڵە بووی خۆت پێ ناساندم
چۆلەکەی هەست و نەستت تاساندم
بۆ لێت نەپرسیم ئەگەر دروستی
ئەگەر بە وەفا و پەیمان پەرستی
گیرۆدە مەبە و مەیە پێشەوە
لەگەڵما مەژی بە ئەندێشەوە
هەتا پێت بڵێم لەو خانەوادەین
بەڵێنی درۆ بە "مرۆ" نادەین
چۆنت نەزانی لەو دڵ پاکانەم ؟
لەو ڕەوشت بەرز و کردار چاکانەم
دەتزانی هەر بۆ کات بەڕێکردن ؟

دڵمت دەدەمێ ، نەک تاکوو مردن
دەتزانی گوایە بۆ دەست لێک بەردان ؟
دەکێشم نەخشەی پیشەی نامەردان ؟
دەتزانی وەک خۆت بە هەڕەشەیەک
دێمە کوشتنی هەموو ووشەیەک ؟
هەڵەبووی نەتگوت ڕۆژی تەنگانە
دەتشکێنم لای دۆست و بێگانە
هەڵە بوویت ، گڕت لە جگەر بەردام
پێش ئەوەی بمرم دەستت لێ بەردام

دانیشتن

پەستم لەو دانیشتنەی
کە هەندێ جار دێنە ڕێم
بێزاری گفت و گۆشم ..
نە بیبیستم نە بیلێم
بەڵام شوێنێ تۆی تیا بێت
خۆشەویستەکەی هەستم
نە لە گوتار تێر دەخۆم
نە لە دانیشتن پەستم
دانیشتن لەگەڵ تۆدا
وەکوو چوونە بەهەشتە
لەسەر " حەسیر " ێکیش بێت
لەلام خۆشترین گەشتە
بە چاوی تۆ هەمیشە و ڕۆژ و شەو لەتەکتا بم
لە چێژی وشەکانی ئەو لێوانە تیر نابم
لەچاو گرتنە نیگای ئەو چاوانە تێر نابم
لە گوشینی ئەو " چەچە " خنجیلانە تێر نابم

چڵـه نـەرگس

بـەيانيـە و
ڕێ گوێ لـە خشپـەی پێ دەگرێ
ئـەويش وەكوو من هـەموو ڕۆژێک
چاوەڕێ ..
بۆ فڕينـی مـەلـی باڵ ڕەنگينـی چرپـە و
پەپولـەی خـەندە و نيگا
لـەو شـەقامـەوە كـە پـەری
دێت لـەوێوە
ڕادەبوورێت بۆ خوێندنگا
****
ديمان چڵێ ..
نـەرگسی وا بـە دەستـەوە
ماچی دەنارده خونچەی لووت و گوڵـی لێو
جارجارەش خۆی هـەڵدەسوو
لـە گۆنای ناسک و ئاڵـی هـەستـی من بۆ بزێو
چڵـە نـەرگس
چوار پـەلک بوو
هـەر پـەلكـەشی شـەش هـەڵاڵـە
لـەو قژ زەردە ، سپيكـەلـە نازدارەوە
لـەو نازدارە نـەرگسجارە ڕێبوارەوە

که پێم گەیشت
دوای " ڕۆژباش "ێک
دەستی گواستێوە بۆ دەستم
چێژی ڕەنگ و بۆی هەردووکیان
دای لا هەستم
یەکسەر چوونە ناو ئینجانەی شیعرمەوە
ئێستا مەستم
وەک شەقام و ڕێگا و جێ پێکانی پەری خۆشەویستم

وێنە

ئەم وێنەیە
بۆ زویرە ؟
بۆچی بێ زەردەخەنەیە ؟
لەبەر نیگای کامیرادا
کە وەستاوە
چی لەبیرە ؟
چی لە دڵدا حەشار داوە ؟
وا دڵگیرە
****
ئەم وێنەیە
چاوی نازی کردۆتەوە و نایتروکێنێ
جوانیەکەی بێ وێنەیە
گەنجینەیە
هەر دەمێنێ
***
ئەم وێنەیە
لە ئەلبوومی یادگاردا .. سبەینێ
بزەی خۆش و کزەی ناخۆش دەهێنێ
خاوەنەکەی سات و کاتێ
تەمەنی پیری دەیگاتێ

خەم و خۆزگەڕایدەژەنێ
یادەکانی دەورووژێنێ
فرمێسک و خەندەی دەداتێ
****

ئەم وێنەیە ..
لەو شوێنەیە
کە بیلبیلەی گلێنەیە
سەرنجمی ڕاکێشاوە
لە نوێنی نەرمی هەستمدا
ڕاکشاوە
ئێستا لە ژووری میوانی هەڵبەستمدا
خۆی بە دیوانەکەم ناسی
بە دیوارێک لە دیوارە بێ گەرد و سپیەکانیدا
خۆی هەڵواسی

چاکتر بمناسە

چەند هەژار و بێ دەسمایە و بێ دەس بیت
لێ قەوماو وبێ پشت و پەنا و کەس بیت
بێوەژن و تەمەن بڵند و پیر بیت
بەدەم دەرد و ئازارەوە دڵگیر بیت
دەورو بەرت لێت بێزار و وەڕس بن
لە پرسیار و داد و هاوارت وس بن !
کاتێک زانیت .. کەس نایەت بە دەنگتەوە
تروسکەیەک ، نانووسیت بە ڕەنگتەوە
بروسکەیەک لە ناخەوە بنێرە
چەند ساتێک و دڵ لێدانێک بژمێرە
هەر ئەوەندەی پێ ناچێت لە لاتەوەم
بەسەر گوڵی سیس بووی سەر گۆناتەوەم
بۆ سەر سینە و مەمانی ساردەوە بووت
دەبمە وزە و تین و تەزووی ئارەزووت
بۆ چرکەیەک جێت ناهێڵم ، دڵەکەت
دەکەمەوە بە باخچە پڕ گوڵەکەت
هەوری خەمت ڕادەماڵم بە دوو باڵ
ئاسمانەکەت دەکەمەوە بە سامالْ
خۆزگە و هیوات لە ناخدا دەڕوێنمەوە

دەتکەمەوە بە کچێکی هەژدە ساڵ
ئەوسا چاکتر لەلات ئاشکرا دەبێت
من هەر خاوەن ئەو پەیمانەم دابووم پێت
هەر دڵخوازە دڵ پڕ ئاوازەکەتم
هەر خەمخوارە هاوڕاز و نازەکەتم

لەسەر تۆ

نەمدیوە لە " ژین " دا
لە مێژووی " دێرین " دا
لە شیعر و چیرۆک و داستان دا
لە دەمی داپیرەی
حیکایەت خوانی گوێ ئاگری زستان دا
****
لە ئەمڕۆی سەردەمدا
ئەمە یەک وا بیستم .. وا بینیم ..
لە سەدەی بیستەمدا
کچێکی وەکوو تۆ " ترسنۆک " !
هەر بە یەک هەڕەشە ، دادات چۆک
ئافەرین !
ئەی خاوەن بەڵێنی پۆڵایین !
ئیمان و باوەڕم بە پەیمان هەر نەما !
لەسەر تۆ لێ درام
لەسەر تۆ دەرکرام
لەسەر تۆ لە زیندان بەند کرام
لەسەر تۆ دڵی زۆر نێزیکم لێم ئێشان
ئەوەی سەرزەنشتی دەکردم
من پێمدا دەکێشان

زۆر کەس نەیدەناسیم ، جیهانێک ناسیمی
ئەوەندە دەماودەم ئەم و ئەو پرسیمی
کۆڕی شەو دانیشتن دەنگ و باس
هەر من بوو
" لەسەر تۆم دوژمنە دنیام " و دوژمن بوو
****

درەختێک سێبەری نەدامێ
بۆ ئارام لە بنیا
بنبەردێک سەنگەری نەدامێ
بۆ حەشار لە کنیا
لەسەر تۆ دەسەڵات هاتە دەنگ
هەر وەکوو باوەشێن بۆ پشکۆ
تا زیاتر بسووتێت دڵی تەنگ
ئاواتم بکەنە ژیلەمۆ
****

لەسەر تۆ مانم گرت ، لە خواردن لە نوستن
لە فرمان ، لە گەڕان ، لە گوتن ، لە بیستن
لەسەر تۆ دایکیش و باوکیشم لێ ڕەنجا
ئەوەندەت سەرئێشە نایەوە بۆ خێزان
ژمارەی ئاژاوە تێپەڕی لە پەنجا
کەچی تۆ ویژدانت نەهاتە گۆ و زبان ،
کەچی تۆ هەر زیاتر لە من چوویت بەقینا
چاوێکی بەخۆدا چوونەوەت
لە ئاستم نەیبینا
****

ناوی من بوو بە مۆر
بە خاڵ و بە پەڵەی
ڕەش و بۆر

وان بە نێوچەوانی
ئەوانەی تاوانی
لە یەکتر بڕانی
من و تۆی بە ڕەوا و باش زانی
****
ئەوبالْم بە ئەستۆی هەرهەموو
ئەو تاوانبارانەی ناو مێژوو ؟

ئەگەر تۆ بۆ من بوویتایە

ئەگەر تۆ بۆ من بوویتایە
هەرچی دەرد و بەڵا هەبوو
نەیدەوێرا بوونمان تێکدا
بۆخۆی هەر بەرەڵڵا دەبوو
لە قۆرتێکدا
****

ئەگەر تۆ بۆ من بوویتایە
لەهەر سەردەم و کاتێکدا
بتویستایە
لەگەڵ قومری کۆترێکدا
دادەنیشتن لە کەپرێکدا
هەرچی خەم بێ نەتبیستایە
****

ئەگەر تۆ بۆ من بوویتایە
لە پڕێکدا
دەبووینە خزمی یەکتری
بێ کەس دەبووین بێ یەکتری

هاودەنگ دەبووین
بۆ بەرزی و نزمی یەکتری
هاوسەنگ دەبووین
لە قەدرێکدا ..
کە مردیشین
دەیان ناشتین
لە قەبرێکدا ،

ئاخێک

ناخۆشێکان یەکە یەکە سەریان لێدام
ئازارەکان بە زیادەوە هاتنە لام
دڕکەزیبیەکانی ژیان گەشتیان تەنیم
ئاژاوەکان گشتیان تەنگیان پێ هەڵچنیم
یادەوەری کوێرەوەریم
ڕژاونەتە ناو هەناسەی دەربەدەریم
ئاوارەیی و دڵە لەرزە
دابارینە سەرم وەکوو گوڕی تەرزە
بە تەمەندا چوون و پیری بەرەو پیرم
هاتوون هەتا بمبەنەوە لای باپیرم
هەرچی کسپە و ناڵین هەیە هاتنە لام
بەڵام هەر تۆ تەنها جارێک
سەرت نەدام ..

بە ناوێکی ترەوە

بەرەو دڵم
بەرەو یادی هەمیشەیی و سۆزی گەرمی زۆر بە کوڵم
گەڕایەوە
" پەری " لە بەرگێکی نوێدا گەرایەوە
هەر هەمان چاو
هەمان گەردن
هەمان " کوڵم "
هەمان ئاوازی ناسک و مۆسیقاوی
دەیپرژێنێ ، وشەی لێوی
نیگای چاوی
دڵم کەوتەوە .. پەلەپەل
بەو نیگا پڕ لە پرشنگەی هاویشتی پەل
****
ئەی کیژۆڵە ژیکەڵە ورد و ژیرەکەی
ئەم کارگەیە
هاوزبان و هاوبیرەکەی
ئەم نوسینگەی هەوارگەیە
" ماهیرە " کە
ئەگەر سەرنجێ بدەیتە " شاعیر " ە کە ..
نیگای حەز و خۆشەویستیی

کاتێ کە ڕوو لە تۆ دەکات
مانای ئەوەیە کت و مت ،
ئەو دڵخوازەی کە بۆی نەبوو
لە تۆ دەکات
ئەگەر بێت و تۆش خێرخواز بیت
دڵنەواز بیت
دەستێکی ناز درێژ دەکەیت
زامەکانی سارێژ دەکەیت
ئەویش نازەکانی " پەری " ت پێشکەش دەکات
شاباشی شیعرەکانیشی
لە زەماوەندی بووکێنیتا مژدانە
بە کارتەوە دابەش دەکات

- /١٩٧٩/١٢

نامەیەکی کراوە

پەری ، تاکەی تۆ بەم بێ دەنگییەوە
من دەخەیتە گێژی دڵ تەنگییەوە
پەری ، بێ تۆ بێ ئارام و بێ هەستم
بێ شنەی تۆ بێ پرشنگە هەڵبەستم
زەردەخەنە لەسەر لێوانم وشکە
بۆ کۆرپەی خەم بوومە جۆلانە و بێشکە
پەری .. لەناو گڕی داخدا پڕووکاوم
کام تاوان و
کام تەرخەمیم هەبوو کام ؟ !
تاکەی دڵم بۆت بگری و بۆت بناڵێ
نە نامەیەک ، نە گفتێ ، نە هەواڵێ
پەری تاکەی بەم ئازارەوە بژیم
بەس بێت ئیتر ئۆقرەم نەما وا تەزیم
نە ئاوڕێک دەدەیتەوە و دەشزانیت
بە بۆت بوومە خەفەری چاوەڕوانیت
پەری من هەر ئەو کەسەم یەکەم سەرنج
خۆشەیستیت لە دڵما دایکوتا بنج
تا بمێنم هەر خاوەنی ئەو دڵەم
هەمان مەلی دڵداری ئەو سەر چڵەم
بەرامبەرت بەستە دەڵێم ، دەخوێنم

هەمووی سۆزە گۆشت و ئێسقان و خوێنم
هەر ئەو گیانە پەیمان پەروەرە ڕاستەم
هەستی ناسک نارووشێنم بە ئاستەم
خۆشم دەوێیت بە پەرۆش و جۆش و کوڵ
بە نووسین و بە تاسەی هەناسە و دڵ
تا پەرستن .. من هەر خۆشم دەوێی .. خۆش
لە تۆش هەر یەک وشەی " خۆش " م دەوێ.. خۆش

پرسیارێک

گیانەکەم پەپولەی نەوبەهار دەبینی ؟
تۆ کامیان دەناسیت کە ئێسکی سووک نەبێت
ئەو گوڵەی
هەڵاڵەی
وەک باڵی ڕەنگینی
تەنک و ناسک و بچووک و سووک نەبێت
نایەوێت
هەڵمژێت
بەرامەی شیرینی
****
گوڵ جوانە
بۆ ؟ : چونکە : پەپولە دەیەوێت بۆ لانەی
ئەویش بۆی دەبیتە
ئارامگا و جۆلانەی
****
گیانەکەم .. گفت و گۆت بریتین
لە پۆلە پەپولەی باڵ نەخشین
یەک بەدوای یەکتردا لە باخچەی هەستەوە کە دەفڕن
دڵۆپە بەرامەی ئاورنگی هەڵاڵەی گوڵی لێو هەڵدەگرن

دێن خۆیان دەخەنە
باوەشی پڕ تاسەی
گوێی تینووی وشەوە
سەمای زەردەخەنە
دەبەخشن بە لێوی
گیانی ئەندێشەوە
ئەو ساتەش دەچنە سەرچڵی
نەمامی باخی هەڵبەستەوە
دەبنە مۆسیقا و ئاوازی بە کوڵی
سۆز نیگای
ناو کۆگای
حەیران و لاوک و مەقام و بەستەوە

لە سەیرانێکدا

جوانی نەوبەهاران بە تۆوە دڵگیرە
بێ تۆ کەی دیمەنی سروشتم لە بیرە
فریشتەی خوای جوانی و چیرۆکی ڕەوشت نووس
ئەستێرە گەشەکەی سەیرانگای سامالّی ..
بیشوان و ڕێزان و قەشقۆڵی ..
تۆ بلێی پێنووسی ئامازەی چارەنووس ؟
گۆڕابێت سەرنج و خەیاڵی ئەمساڵی ؟ !
لە پەڕەی مێژوودا دووقۆڵی
هەردوکمان پێکەوە گرێداو بنووسێ
ئەوسا نەک هەر سەیران
هەر ئاهەنگ
هەر سەماش
ڕۆمانە شیعرێکی درێژی سینەماش
دەکەینە شەوارەی تا درەنگ

١٩٧٩

ئـەگـەر

ئـەگـەر كوڕە ئـاغايـەكـى بـە زەبری قاسـە پڕ دەبووم
ئـەگـەر لـە بـەگزادەيـەكـى چـەورە خـۆری دەنگ گڕ دەبووم
ئـەگـەر لـە بـازرگـانـێكـى ديوەخـان گـەرم و گوڕ دەبووم
ئـەگـەر بـەڕێوەبـەرێكـى دەست ڕۆيشتووی دەست بڕ دەبووم
ئـەگـەر خزمـی ڕێگرێكـی بـە دەسـەڵات و دڕ دەبووم
ئـەگـەر لـە قاچاخچيـەكـی سينـی بـەر بـۆ سيخوڕ دەبووم
ئـەگـەر قنچكـە ئـەفسـەرێكـی بـێ ڕەوشتـی مل هوڕ دەبووم
ئـەگـەر لـە مستـەشارێكـی شـەڕانگێزی دەم شڕ دەبووم
ئـەوا نـەک هـەر حـەزت دەكرد كچم بـەيتـێ ..
بـەڵكوو كڕنۆش بـەريش دەبووی بۆ سێبـەرم
وەكوو تانجـی دوام دەكـەوتـی تا بمگـەيتـێ
ئـاغام ، بـەگم ، قوربان ، گـەورەم ، تاجـی سـەرم
چـی دەفـەرموويت من نۆكـەرم

١٩٦٧

کسپەیەک

لەگەڵ کسپەی بیر خەرەوەی
خورپەی ڕابووردووم
لەناو گۆمی نیوەشەوی
زامدا نقووم بووم
*****
ئێستا وێڵم ..
دەزووی ئاڵۆزی عومرێک ڕادەهێڵم
من بە دووی شیعرێکدا وێڵم
داخی گرانم هێلانەی
ئاواتی دڵ جێ دەهێڵم
پرشنگێک ناگات بە ئاسۆی
تاریک و پڕ تەم و لێڵم ،
****
ئاخ داخەکەم چەند لە کاتێکی ناوەختا
جێت دەهێڵم
چەند لەگەڵ هەستێکی گریاوی بەدبەختا
جێت دەهێڵم ..
گیانەکەم پێش دواهەناسەی
پڕ لە تاسەی ماڵ ئاوایی
لێوم تەڕکە بە دڵۆپێک
زەردەخەنەی دڵنیایی ١٩٨٠

جەنگ

کاتێ کە گوێم لە هەواڵێکی جەنگ دەبێ
هەموو لەشم دادەهێزرێ
ڕاگیرانم ، لاسەنگ دەبێ
ژیانم لێ دەبێزرێ
****
کە بۆردومانی گوندێک و شارێک دەکرێ
دەڵێم داخۆ خانەی ویژدان
لە کوێ درابێت بە " کرێ "
کە هەواڵی شەهید بوونی منداڵێکم
گوێ لێ دەبێت
کۆرپەکەی خۆم دێتە بەرچاو
خۆم دەبینم
چیم بەسەر دێت
****
کە سووتان و خاپوور بوونی ناو ماڵێکم
دەگاتە ناخ
بۆ چڕووکی بووکە شووشە و
جلەکانیم یەکسەر بۆت دێت
لەگەڵ هەزاران ئاخ و داخ ..

ناڵەناڵی دەست نووسەکانم دەبیستم
لەگەڵ قرچەقرچی
پرچی
کچی
وشەی خۆشەویستم
****
کە تابووتێک دەگەڕێتەوە لەناکاو
دایک و باوک و خوشکەکانم
دێنە بەرچاو
لە هاوار و سنگ کوتان و
قوڕ پێوان دا
خۆم دەبینم لە سەیوان دا
وەک زۆر جەرگی لانەوازان ،
****
جا چۆن نەفرەت
نەکەم لە جەنگ
لە جەنگ خوازان
لە زرێپۆش
لە تۆپ ، تفەنگ
ئەی ئازیزان

مەرز

جۆگەلەیەک
چەمێک ، شاخێک
یان گردێک
لە ناوەندا
بوونە زنجیرە مەرزێکی ..
ناحەز کردێک
بە گەمەیەکی جیهانی
چل ملیۆنی لێکتر کردووین
بە بیانی
ئەم توورانی .. ئەو سووریایی
ئەم ئێراکی ئەو ئێرانی
چوار پایتەختیان چەکدار کرد و
مۆریان برد و
گەورەترین هێز و تووانایان دانێ
بۆ هەر جووڵەیەک " لێدان " ێ
بۆ هەر " بۆچی " ە ک زیندانێ
بۆ هەر ناڕەزایی دەربڕینێک
سەدان لە سێدارەدانێ
بۆ هەر گوندێکی بچکۆلەی

دڵسۆزێک خۆ تیا حەشارداو
فڕۆکەیەک
بۆردوومانێ
****
بەڵی تاوان کارانی پیلانی شومی لۆزان
تەنها ئالاکەی ئێمەیان هەڵکڕوزان
خستیانینە بەردەم کەڵبەی
چوار گورگەوە
داکرۆژراینە ناو گەدەی
چوار ورگەوە
هەمان گەمەچی وا ئێستاش
لێ ناگەڕێن
هەرچەند چارەسەری گرێ کوێرەکەیان
لە گیرفانە
بۆ هەلێکی تر دەگەڕێن
چۆن لەوە زێتر بیکەنە
گۆڕەپانێکی وێرانە
****
بەدەست ئێوەشە ئەی چرا و
فریشتەکانی چوار دیوان
بگەینە یەک
بە یەک چریکە و یەک نرکەی
پڵنگ ئاسا
داگیر کەران ڕامالین و
ڕێگە نەدەین بەسەرماندا
ڕاببورێت بێگانەیەک
ئەو زنجیر و کۆتی " مەرز " ە ش
ئەو مێژووە نارەسەنە دەم ناحەزەش

تێک بشکێنین
ئەوسا چین ئاسا سوورێکی
سنور پۆڵایین داڕێژین
بەسەربەخۆیی چل ملیۆن
مرۆڤ باوەک
ملیارەکانی تر بژین ،
لە سەرزەمین

عیراق

١٩٩٦/١١/٢١

ئەوسا کە لێ یان دەپرسیم
- تۆ خەڵکی کوێیت ؟
بە شانازی و لە ناخەوە

دەمگوت خەڵکی
خاکی میدیای
چاوگەی بەروبووم و
فەڕ و پیت و خۆرم
ژەمان چەندان چێژان
دەبێتە پێخۆرم
****
بەڵام ئێستا بەداخەوە
دەبێت بڵێم
نەک هەر خەڵکی لانەی خەستە و
ڕووت و برسیم !
نەک هەر بێ لانە و بێ خۆرم !
نەک هەر خەڵکی لانەی دزی و
گزی و زیندان و تیرۆرم !
لەوەش نەنگتر – بەڵکو گەنگ تر
خەڵکی وڵاتی خۆخۆرم !

بانه

من كه لەم دنیا ژیان و جیٚژوانم بانە ، بێت
چش لە ئەو دنیا لە ئاگر دام بەهەشتم با ، نەبێت
لەو فریشتانەی لەویٚ بینیومە لەودیو وەک نیگا
بەس مەگەر تاک و تەرای کۆیە دهۆک پێیان بگا
زۆر پەری هەن کە لە دامێن " ئاربەبا دا بادەمن
چۆن بڵێم یاران ئەمانیش هەر زادەی ئادەمن !
هەڵبژاردن ساز بدەن بۆ جوانەکانی سەر زەمین
گشت لە ئاستی شۆخ و شەنگی بانەییدا سەرنەوین
ئاخ گوڵێکیم بە حەلاڵی بۆن دەکرد پێش مردنم
باڵی ئەوباڵ ، با بئاڵێنن ، لە باڵا و گەردنم
من كە خزمی خانەدانی سای کەلیخانی دەبووم
ئەو سنوورانەم هەموو دەشکاند و گوڵدانی دەبووم
داخەکەم لێک دابڕانی دوابڕاو لیٚ ناگەڕێت
ئەو بە لێژدا داگەڕێت و ئەم بە ژووردا هەڵگەڕێت

بانە ١٩٩٢

پەخشان

گوێرەکەیەک
لە دوکانی سەربڕێکدا
هەر چوارپەلی گوێرەکەیەکیان بەستەوە
بۆ سەربڕین
بەسەزمانە ، پێش ئەوەی چەقۆی بگاتێ
بەهەر چوار لایدا دەیڕوانی
لە دەنگ و ڕەنگ دا .. دیمەنی پاڕانەوە
بە ئاشکرا بەدی دەکرا و دەبیسترا
کە نەیکوژن
بچێتەوە لەوەڕگاکەی پێش هێنانی
گەدەی تێر کاو وزە و تین وەربگرێ لە خۆرەوە
نەک بچێتە گەدەی مرۆڤی زاڵمی تاوانباری
گیاندار کوژی ئێسک و خوێن و گۆشت خۆرەوە ،
****
بەڵام لەپڕ بە قایشێک
دەمیشیان پێچا و هاواریان لە گۆ خست و
سەریان بەسەر شانیدا دا و چاوەکانی بە زەلیلی
بڕیبوە ئەو مرۆڤە چەقۆ وەشێنە زۆردارەی
بە فەرمانی زۆرەملی ..

بێ ئیمانە دیندارەکان !!
کێردی ناوەتە سەر ملی
****
گیانی پیرۆزی گوێرەکە چوو بۆ بەهەشت
جەستەکەیان سەر بەرەو خوار
بە قەنارەدا هەڵواسی
دەست و قاچ و سەر و پێستیان
لە گۆشەیەکدا بۆ مێش و زەردەزیڕە مێروو دانا
****
کڕیار کۆمەڵێ مرۆڤی گیرفان بڕی
مردوو خۆری کەڵبە تیژ کردووی ژەمێک بوون
دەت وت بۆ مەزاتی خانووی
نیشتەجێی فەرمانبەرێکی لێکەوتووی دەوڵەت هاتوون
هەر یەکەیان .. دەپاڕایەوە لە سەر بڕ
یەک دوو کیلۆی بۆ بکێشێت لە نەرمەکەی
یان دڵ و جەرگ و گورچیلە و
ماسولکە هێشتا گەرمەکەی
سەربڕیش دەیوت بەسەر چاو
بەس بە سەرە
ئای لەم دیمەنەی لە دڵما چەند کەسەرە !
****
لاشەی چەندان پارچە پارچە
کراوەکانی گوێرەکە
دابەش کران
هەر بەشێکی بە بێ تەڵقین و فاتیحا
لە گۆڕی گەدەی مرۆڤ و
مرۆڤایەتی دا نێژران
بەزەیی غاندی و مەعەری و " ١ "

دکتۆر وریا و " ٢ "
جەندانی تر پێشێل کران

" ١ " مەعەری : أبو علاء المعري .
" ٢ " ئەم پەخشانەم کاتی خۆی بۆ مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین خوێندەوە ئەویش وتی د. وریا عومەر ئەمین یەکێکە لەوانەی گۆشت ناخوات ، من چەندان جار لەگەڵ ناوبراودا دانیشتبووم ئەوەم نەزانیبوو ، حەزم کرد ناوی بخەمە ڕیزەوە.

دەمەو ئێوارەیەکی سنکێ

١٩٨٦

لە سنکێ
ڕووناکی وا لە سای پەرچەمی سێبەری
ئێوارەی سەرچەمی
جەمسەری
ژێر شاخدا
لە دۆڵدا
لە باخدا
دەخنکێ
****
لە سنکێ
شەپۆلی ڕەشتاڵەی
تارمایی
لەسەرخۆ لە سنگ و بەرۆک و
سپیلکی بەرزایی
سەر لوتکە .. دەورووکێ
تا تارای زەردەپەڕ
ئەسپایی
داماڵێ و بکەونە جێ گۆڕکێ
پشووی دەست بەردانی
فرمانیش دەبەخشێت
بە زەحمەت کێشانی ئاوایی

بۆ پەلە و پێشبڕکێ
تا بکشێت
بۆ سەرچەم یان سەرگۆل
یان بۆ بەر پلووسکێ
سڕینی ئارەقی ڕەنجی بێ کۆتایی
تا سبەی
دامرکێ
****

لە سنکێ .. داخۆ .. کێ
دەزانێت لە کوێم و لە کن کێ ؟
کام وردە ماسی بیر .. بینایی
لە گۆمی سەرنج و ناخمدا
دەتروکێ ..
چۆن تاسەی هەناسەی تەنیایی
لە سیمدا دەکورکێ ..
****

کێ سەری لەم تاڵە
دەزووە ئاڵۆزەم
دەردەچێت
کێ ئاگای لە منە کە کانگای
کام سۆزەم
لێی بچێت
****

کام پەری
وێردمە و هاوراز و ئاوازم
خۆزگەی بۆ دەخوازم ..
لەم کەنار چەمەدا
پێکەوە

وێنەمان لە ئاو دا
بلچکێن پێکەوە
بیدەینە دەم شەپۆل
سێبەری
یەکتری
ئەم لمە فێنکە بکەینە دۆشەک و
دانیشین لەسەری
ئەم تاشە بەردانەش
بە پشتی
سەرنجی ئەم چامە
دەسکردەی سروشتی
ئەم وەرز و ئێوارە وەختەمان بدایە
تا ئەویش تێ بگات کە هەرچی
تابلۆی جوانیە و جودایە
بە گشتی
وا لەناو پێشانگای
هەوارگەی
کوردایە
****

باسکەکان
تاک و جووت .. یان پەڵە
دار بەڕوو
یان مازوو
بوونە شوان
بۆ ڕەوە دەوەن و کۆمەڵە ..
بنچکی
مۆڵ خواردوو
ئاژەڵی گەشت "کۆتا "پێ هاتوو

دەدەنە بەر تەکان
بێ پشوو بە فڕکان
****
درێژی چەم " چنار "
پەرژینی بەهێ یە
شادی گەر بوو بە " یار "
بەهەشتی بێ خەمە ئەم جێ یە
لێی گەڕێن هار و مار
سەرتاپا
فریشتەی پۆشتەیە
ئەم دێ یە
***
ئەی سنکێ ی ئامرازی
ئارامی منداڵیم
خانەخوێی بێ نازی
تەمەنی چل ساڵیم
خۆزگە وەک باڵندەی
کەناری چەم و باخ
دەمدایە شەقەی باڵ
یاڵەو یاڵ
شاخە و شاخ
****
هەموو شاربازێڕم
تەی دەکرد بە فرکێ
لە کەڵکی واژەوە
جێم دەگوێزایەوە
خۆم دەهێنایەوە
بۆ سنکێ

پا و پووز

٢٠٠٧

پا و پووزە رووحە حۆرییە
هەتاوییە نوورانیە
جوانەکانت ڕابکێشە
تا جووت ڕانمیان بۆ بکەم
بە دۆشەک مێزی
ئامێزی
بۆ هەمیشە
لە سنووری
باسکۆڵە ناسکۆڵەکانی
کەمەرەی قولەپێتەوە
بۆ لوقمە پاژنە و
شانە هەنگوینی
لەپی پێ و
گوڵ خونچەی
پەنجە و سەرپەنجە
تا لەتکە دەنکە
گێلاسە یاقووتی
نینۆکە بۆخۆشە

مێخۆشە
تەڕپۆشە
چاوگەشەکانی
گەرمێنیت
****

دەستەکانم
گەشتە دیدارێکی
لە باوەش
گرتن و
لستنەوە و هەڵمژین و
قۆستنەوە و
شێلان و
گوشین
ئەنجام دەن
تا دەچنە خەو
ئەوسا تەنکە هەناسەم و
نیگای ڕامانەکانمیان
بۆ دەکەمە
پۆپەشمینی ..
حەوانەوە
****

لەدوای پشوو
ڕووبکەنەوە کوێستان و
بگەڕێنەوە بۆ حەجی
ماچێکی تێرو تەسەلی
دەست و مەچەکی پیرۆزی

" حەووا "، نەوە !
کە دەستی وا
ناسک و نیان
هەتا ئێستا
دروست نەبووە
و نابنەوە
لەوێنەیان

پاکیژە

کە دەچیتە حەمامەوە
وانەزانیت ئاو تۆ دەشوات
بەڵکو تۆ ئەو دەشۆیتەوە
ئەو تینووتە و
بینت پێوەدەنێ تا تێر بخواتەوە
حەیفە ئەو ئاوەش بە هەدەر بڕژێ و بڕوات
خۆی بخاتە عەزابەوە
بەرەو زێرابی چڵکن و
لیتاوی چەم و زابەوە
دەبێ وەکو عەتر و گوڵاو
کوڕ ، کچ ، پیر ، لاو
لەسەر قژ و ڕوومەت و گەردنی بات
****

بۆچی بە شەو چرا و مۆم دادەگیرسێنی ؟
لە کاتێکدا خۆت ڕووناکیت و پەرەشی
پێدەستێنی
ئەی بوغورد بۆ ؟
کە خۆت گوڵزارە هەناسەت
پڕە .. لە - بۆ -
****

کاتێ کە دەچیتە ژوان
ئایا هاوڕێکەت هیچ دەخوا و دەخواتەوە ؟
بڕوابکە من لە جێگەی ئەو بوومایە
هیچ نەدەهاتە سەردەمم
چونکە قومی شەرابی چاوی مەستی تۆ
تینوویەتی دەتەزێنێ
مەزەی بزە و خەندەی گۆنا و لێوانیشت
برسیەتی دەبەزێنێ
****
ئەگەر بڵێم تۆم خۆشدەوێ
لەوانەیە ڕووت گرژ کەیت
ئەڵقەکەتم نیشان بدەیت
مانای خاوەنی خۆت هەیە !
من دەڵێم نا
تکایە نا ئەی فریشتە
خۆر و ئەستێرە و مانگ بۆ گشتە
نەوەک بۆ تاک
ئێمەی کوردیش لە مێژوودا
بە خۆر پەرستان ناسراوین
پەیامبەریشمان " مەزدا " بوو
کە پەیامە پیرۆزەکەی
لە ئاستێکی بەرز دابوو
ڕووناک ڕووپاک
وا خۆری خۆم دۆزیەوە
واخۆم لە بەریدا هەڵخست
دەگەڕێمەوە بۆ مێژوو
دەبمەوە بە خۆر پەرست

گەزۆ

- ١ -

ویستم باوەشێ
لە پۆلە پەلکە ووشەی شیرینی
گەزۆ لێ باریو
لە چڵە پۆپەی ناسکە نەمامی
ئەڤینی هەڵچووی تۆ بکەمەوە
لە ئامێز تیشکی هەتاوی نیگا و
پرشنگی گۆنا و
زەردەی لێوانتا بەڕیز هەڵیانخەم
سروەی شەماڵی هەناسەکانت
لەگەڵ تاسەی من ووشکیان کاتەوە
دوای چنینەوەی پیتە گەڵاکان
بە شەنی دەست و قەڵەمی پەنجەم
بیانتەکێنم
لەناو بێژنگی هەستا گێژی دەم
ئاردەگەزۆکان
ببێژمەوە
کۆزەرەکانی جوێ بکەمەوە
حەڵوا شیعرێکی بە چێژو پێزی

لێ بەرهەم هێنم
بۆ یادی ڕۆژی یەکتر ناسینمان
ژمارەی تەلی یەکتر نووسینمان
لەگەڵ کارتێکی جەژنە پیرۆزەی
چوار شێوە ڕەنگدا
چوار چێوەشەنگدا
هەر شێوەی پیتێ لە ناسکە ناڤی
تۆی تێ بچێنم
ئاڵاکەمانی پێ پێک بهێنم
دوای ماچکردنی
بەدەست و پەنجەی خۆم بۆتی بێنم
شیرینترین و
گرنگترین و
بە نرخترین
یاد بناسێنم

– ٢ –

کاتێ لە لێوی ئاتەشیتەوە
باڵە پەپولە هەڵاڵە ووشەی
ووردەخاڵ نەخشی ڕەنگینن و نیان
دەبەخشیتەوە
هونەر دەڕێژی
ئاواز دەبێژی
گیانی گوێگر و هۆگرت دەبێ
بە هونەرمەندێ
نم نم دڵۆپە گوڵاو هەڵمژێ
تاکو نوێترین
نۆتەی ئەڤین چن
تک تک داڕێژێ

بۆ چەپکە لاسکە ڕێواسە شیعرێ
بە گەروویەکی گەرم و ناسکدا
مزرە مەقام و بەستە دابێژێ
ئەڤیندارانی تامەزرۆی خۆزگەش
بگرنە باوەش
بروسکە نیگای ناز بهاوێژن
لە باخچەی کەسکی
عەشقی پیرۆزدا
چڵ چڵ شەتڵە گوڵ
بۆ دڵ بنێژن
لە سوورگۆی " مەم " ی
سینەی " زین " یشدا
گەزۆی درامای نەمر بچێژن

مێو

تا بیسەلمێنم شەیداتم
تا پێ بزانیت دیدارت ..
بۆتە خولیای هەموو کاتم
پێش ئەوەی بۆ .. ئاژانسەکان
ورد ورد ورد ورد بدوێم
دێم ، دێم ، دێم ، دێم
لە ئاست چاویلکەی پەنجەرەی
فلاتەکەت وەک مێو بڕوێم
هەتا بە هەتاوی نیگات
گەزگەز گەزگەز
بالا بکەم
تەرزی چرۆ چن بهاوم
وەکوو پرچت شۆڕ ببمەوە
پەل و پۆی تازە دەر بکەم
ئالا و کالای
ئاڵ و والا لەبەر بکەم
وەک دەست و پەنجەی ناسکت
قونار بگرم
دڵۆپ دڵۆپ دڵۆپ دڵۆپ

سووراو لـه گۆنات وەرگرم
لـه ڕەنگ و ڕووت
گوڵـه لاسکـه و گـەڵامێوی
پڕ لـه عـەتر و گوڵاو بگرم
****

ببم ، ببم ، ببم ، ببم
لـه گـەرمادا بـه کـەپرۆکـه بۆ سێبـەرت
لـه باراندا چـەتری سـەرت
لـه " رەزبـەر " یشدا بـەڕیزه
هێشوو ، هێشوو
هێشوو ، هێشوو
ترێ ڕەشکـەی بۆڵ ئاوێنـەی
وێنـەی چاوه .. پرشنگ شیرینـەکـەت بگرم

خەمنامەیەک
بۆ
" دیوان " ی کچم

دیوان گیان هەردوو گلێنەی دیدەم
لە ویژدانمدا دەژیت هەموو دەم
ساتێک نییە تۆم لە یادا نەبێت
شوێنێک نابینم تۆی تیادا نەبێت
لە دانیشتن و ڕۆیشتنمدا
کاتی بەم و بەو گەیشتنمدا
لە خوێندنەوە و نووسینیشدا تۆ
دەبیتە وشە و ڕستە و دێیتە گۆ
لەسەر پەنجەرە و دیوار و بنمیچ
بێجگە لە وێنەی تۆ نابینم ، هیچ
لە پێخەفیشدا تا چاو لێک دەنێم
چپەی ناسکی تۆ دێتە بەرگوێم
لە خەونیشمدا قارەمانی ئەو
خەو چیرۆکانەی دەیبینم بە شەو
بەڵام داخەکەم کە بە ئاگا دێم
تۆم لاوە نییە یەکسەر دەتاسێم
ئیتر دەمەوێت بۆ جارێکی دی

بگەڕێمەوە ، ئەوێی تۆم تیا دی
****

بەرخۆلەکەی خۆم
کە خۆراکێکی ، خۆش بێ تۆ دەخۆم
لەگەڵ هەرکەسێ
کسپە لە ناخی هەستم هەڵدەسێ
دەڵێم خۆزگە تۆش هاوبەشم دەبووی
تا بەدڵمەوە دەنووسا هەمووی
****

ئەو هەڵوێستانەم لە یاد لا ناچێ
کە باوەشت بۆ دەگرتمەوە
لەجیاتی ماچێ
سەد ماچت لێ وەردەگرتمەوە
ئێستاش خەمگینی ، شەڕە ماچی تۆم
لە ناخدا تینووی ، تەڕە ماچی تۆم
****

لەبیرتە سنگم بۆ ڕادەخستیت
قوڵ و باسکیشم دەکردە پشتیت
هەتا خەو پێڵووی لە گۆ دەخستیت
چیم لە بیردا بوو بۆم هەڵدەڕشتیت
ئێستاش شەوانە سنگم رادەخەم
بۆ مۆتەکەی خەم
کەڵبەی پەژارەی ئاوارە بوونیش
گیرن لە یەخەم
****

داستان گیان دڵت لەخۆت نەمێنێت
کسپە و سۆزەکەی تۆش هەر دەمێنێت

بێ تۆ و " هەستیار" و " هاوڕاز " و " زریان "
لەگەڵ " دیوان " یش
دەتوانم بڵێم وەکوو کوردستان
بێ دیاربەکر و
کەرکوک و سنە و
قامیشلی و " وان " یش
****
هەریەک لە ئێوە ، مەڵبەندێکن بۆم
چاوی هەر یەکتان ، " ئەڵوەند " ێکن بۆم
بێ ئێوە مانم
واتا ، نەمانم
بانە / ١٩٩١

تێبینی : داستان و ناڤەکانی تری ناو کەوانەکان ، باوکیانم .

منداڵەکان

١٩٨٨

منداڵەکان
کوڵم و لێو سوور و ئاڵەکان
پەپولە باڵ ڕەنگینەکانی تروسکە و ..
بسکەی چیا و قەدپاڵەکان
جارێکی کەش ئێوە بوونە
خۆراکی زەردەواڵەکان
کەوتنە بەر کەڵبەی تیژی
دڕندە هەست بەتاڵەکان
بوونە جێ نینۆک و مووچەی
گورگ و چەقەڵ وداڵەکان
****

ئای لە کزەی جەرگی سووتاوم
ئاخ دڵم ، ئاخ هەناوم
بۆ ئێوە ، ئێوەی شەپۆلی
خەمبارترین هەواڵەکان
نمەی شەونمی بەزەیی
باریوی چاوی گریاوم

گەورەترین شپرزەیی
پێدا داوم
****

ئەی فریشتە بێ تاوانەکانی دەمی
هەزار خرێی
جەنگی درێژی هەڵڕێژی
ژاراوە تفت و تاڵەکان
منداڵەکان
ئێوەش وەکوو منداڵەکانی باشوور و
ناسکۆڵەمانی باکوور و
ڕۆژهەڵات و
گشت کوردستان
بوونە قوربانی ئەم جەنگەی دەستی تاوان
****

منداڵەکان
" ئێوەش باب و برا و مامی منداڵەکان "
ئەی زامە قووڵ و خەستەکان
دەست و پەلە بێ جەستەکان
جەستە بێ پەل و دەستەکان
شاعیر چییە ئەگەر دەنگی
زامێکی وا تۆمار نەکات
پڕ بە گەرووی هاوار نەکات
نەفرەت لە جەنگ
نەفرەت لە مووشەک و تۆپ و لە فڕۆکە و
هەموو کەرەستەیەکی جەنگ
کە کەوتوونە دەستی دەبەنگ

لە ئەتاکانی ئێستاوە
تا دەگاتە تەیمووری لەنگ
****

منداڵەکان
منداڵانی لە گشت تاوانێکی گەورە
دوور بێ بەری
منداڵانی دژی دیلی و کوێرەوەری
گەرووی خنجیلانە و ناسک
با بە یەک دەنگ
هاوار بکەن
نامانەوێت ببین بە خۆراکی مووشەک
نامانەوێت ببین بە گەردی بۆردومان
کۆتا بێت ، جەنگ
هەتا زووتر بێت درەنگە
درەنگ ، درەنگ
****

ئەی منداڵەکانی ئەودیو
وەک منداڵەکانی ئەمدیو
ببنە فریشتەی ئاشتی هێن
کوردستانێکی هێمن و
بێ دوژمن و
بێ کوشتار و
پڕ لە ئارام
گوند و شار و
هەردوو پێدەشت و ڕووبار و
کانییەکان

بکەن بە چاوگەی گولاوی
لە هەمەڕەنگ تێکەڵاوی
بژوێنەوەی
هەناسەی خۆشی و ئاسایش
دڵنیایی
بۆ گشت مرۆڤێکی خاوەن
خۆزگەی ژیانی "ئاسایی" ش

سپی

١٩٨٦

پێستی سپی
لەشێکی ناسکی سپی
دەست و مەچەک و پا و پووز و باسکی سپی
بەرگەردن و سنگ و مەمی
نەرم و خڕ و پڕی سپی
دەسکێشی ئاوریشم چنی
نم نم شەرم سڕی سپی
بەرگ و تارا و
دەواخی بووکێنی سپی
تاسە و هەناسە و دووکەڵی
دەروون کپی
هەژار پڕووکێنی سپی

کۆشکی پۆشتە و پوختی سپی
نوێن لۆکەی تەختی سیسەمی
شەوی زاوایی بێ خەمی
پایتەختی شای بەختی سپی

پاپووج و گۆرەوی سپی
کۆترە پەڕ لە پێکانیشی
وەک ماشێنە دوا مۆدێلەکەی سپی
هەموو دەور و بەری سپی
وەک فریشتە و پەری سپی
ئەوەی دەیبینێ سەرسامە و
بۆی هەڵدەکات .. ئاڵای سپی

بەڵام هەستی
سارد و سڕ وەک بەفری سپی
دڵی ڕەق وەک
ئەڵقەی ئەڵماس و پڵپڵەی
گەردانەی گەوهەری سپی
ناخی پووچ وەک
هەوری سپی ..
دۆسێ ی کردار و هەڵوێستی و
ڕۆشنبیری و خۆشەویستی و
زانیاریشی
بێ خاڵ و پیت
وەک پەڕەی دەفتەری سپی
دوا دەقی :

ست هەڵاڵە
ست هەڵاڵە
ئەی ئەو فریشتە کەم وێنە
هەست خاوێنە
خوێن بزوێنە
بە ڕەوشتەی

ناسکیت و جوانیت بێ گەرد و بێ خاڵە
ماوەیەکە بوویتە بەستە و ..
سەرگورشتەی
ئەو ئاواز خوێنە سەرمەستەی
شاری کاسە پڕ و خەستەی
بەسەر یەکتردا جەنجاڵە
ئەو کامێرای سەرنج و دیدە لە دەستەی
ئەلبوومی یادگاری تۆی
لە باخەڵ و لە خەیاڵە
****

ئەستێرە پرشنگدارەکەی
ئاسۆی هەوار
لە دەم پلەی پەیژەی گۆیژەی
جێی ئاماژە
لەرزە و پرژەی نیگای ڕێگات
کە بە دەگمەن و بێ ئاگا و
بە ئاگا .. جار جار پێم دەگات
لە گیانمدا دەکەن هاژە

هەستم دەکات بە مەلێکی بەختەوەری
بەهرەوەری
جاری جارانی سەر لقی
شۆڕە بییەکی دەستە خوشکی ..
سوورەچنار
لەدەم ڕووبار
لەدامێنی باخە بەهێکانی کەنار
گوندی " سنکێ " ی دامێن " واژە "
****

ست هەلالە
زەردەی کەلی خەنینەوەم
ڕێگەم بدە
با چەند دەنکە وشەیەکت
بۆ بدەمە دەم دوو ڕشتەی
هۆنینەوەم
تاکوو گەشتی گەشەیەکت
لە ناخەوە پێ ببەخشێت
ملوانکەیەک
بەرەو ئەڵماسی گەردن و
سینەت بکشێت ..
لە گۆی لیمۆی ..
مەمان بخشێت
جۆرێک بتڕازێنێتەوە
وەکوو نەخشێک
بە تەنها هەر لە خۆت بێت و
بە ڕووی خۆشتا بشنێتەوە
بۆ هیچ پەری و فریشتەیەکی شەیدا و شێت
نەبێ و نە شێت
فێنکترین سروەی تەزووت بدا بە دڵ
خۆت گوڵیت و ئەوەندەی تر بتکات بە گوڵ
****

ست هەڵالە
نوێ گوڵە هەڵبژاردەکەی
دوا گوڵبژێر
گەش و بۆ خۆش و ڕوو خۆشی
تەرپۆشی "کانی سارد "ە کەی
مێرگی گوندی تارای بازێڕ

با بچرپێنم بە گوێتا بە ئەسپایی
ئەی هەڵاڵەکەی "شاربازێڕ"
دانیشتنێکی ئاسایی
بەرانبەر تۆ بم تێر نابم
بە ملیۆنەها کاتژمێر
بزەیەکت
گەشەیەکت
وشەیەکت
تاڵە موویەک و تنۆکە نینۆکێکت
نادەم بە نرخی قورسایی
هەزار بار زێڕ
****

ست هەڵاڵە
بێجگە لە کەس نەچووی شێوەی
مەیلە و ئاڵت
بێجگە لە تریفەی قژی
زەرد و کاڵت
بێجگە لە شەپۆلی قوڵپی
خوێنی گەرمت
بێجگە لە زەردەی لێوان و
پرشنگی چاوی کەژاڵت
بە مۆسیقای
سرپە و چرپەی نزم و نەرمت
تەلیسمێکی وات بۆ هەستی ..
ناسک ناردووم
وا دەزانم سی ، چل ساڵە
سەما دەکەن ..

بۆمان پەری خۆشەویستیی
وادەزانم .. لەوەتەی هەم
خۆشت ویستووم
لە بالآخانەی نیگاتا
لە ئامێزتا
سفرەی سۆز و
نوێنی نازت بۆ ڕاخستووم
لەگەڵ یادی تۆدا نووستووم
لە قولە مشتی ناسکتا
چەپکە نازێکم ڕەنگالە ..
کۆی شکست ژیانی ئەم
تەمەنە پڕ درک و داڵە
کە نازانم ئەگەر بکرێت بە زێڕی ساغ
چەند مسقاڵە !
بۆت بژاردووم
بووژاندووتەوە بۆم جەستەی
کفت و ماندووم
بۆت دۆڕاندووم
گرەوی نا پوختەکان و
گەمژەکانی قاڵی فێڵ و
لە کەمیناکانی تینووی
خوێنی سەرم
دەیان ساڵە
بۆت دڕاندووم
پەڕەی پایزی ڕابوردووی
ژەنگ بوواردووی
نیوە مردووی
ڕۆژەکانی خەم ژماردووی

پڕ .. لە ناڵە
****

ست هەڵاڵە
دەمێساڵە
ئەستێرەی ئاسۆی ئارامم
بێ ساماڵە
هەناسەکەم هەتا بڵێی
تفت و تاڵە
بە سەرمدا شۆڕ بوونەوە
پرچی ژاڵە
بۆ خۆت بیژمێرە چەند ساڵە
ئەژدەهایەکم لەپاڵە
ئەو ئەژدیهایە خەنینی
ناکامی و نامرادیمە
ژەهرە خۆراکی ڕۆژانەی
ژەمەکانی ناشادیمە
سێبەرەکەی ترسناکە
ستەمناکە
لە قات و قڕی بێ باکە
کەلەپچە و پێوەندی هەموو
جووڵەیەکی ئازادیمە
ڕایەخە دڕک و داڵێکی بۆ ڕاخستووم
پەل و پۆمی لە گۆ خستووم
هێندە کۆرپەی شیعری کوشتووم
هێندە هەناسەی پڕ تاسەی
پڕ ئاخی ناخی پێ ڕشتووم
هێندە دڵی
دۆست و کەسی لێ ڕەنجاندووم

هێندە ئێسک و پروسکی تێک ترنجاندووم
هەر نەیهێشتووم
دەڵێ ی گوناهبارێکم و وام لەو دنیا
بێکەس ، تەنیا
لەناو دۆزەخ و لە " وەیلام "
چۆتە ئەستۆم چی ئەوباڵە !
فریام کەوە
بگەرە لام
ست هەڵاڵە
دەمکوتی کە .. و
بۆم شێنەیی بکەرەوە
داد ، واوەیلام
مێشکی خواردووم
یەزدان ئاگاداری حاڵە
چەند هێناومی و چەند بردوومی
چەند کەڵبەی تیژی گرتوومی
گێژی کردووم و کردوومی
بە پیرێکی هەشتا ساڵە
بەڵام ئەو چرکانەی کە تۆی تیا دەبینم
ست هەڵالە
ئەژدەهام بیر دەچێتەوە
ئەمنی عامە و بەچکە ئەمنەکانی نوگرە و
سلێمانی و نەینەوا م بیر دەچێتەوە
بێجگە لە قوربانێکانی ..
بێجگە لە کیمیا باران و ئەنفال و ئازارەکانی
دایە فاتم ..
نەخشەی دەسکردی بێگانە و
جوگرافیا و مێژووی ستەم لێکراوم

بۆ وون بوونی شێوە و ناوم
خاڵەکانی دەچنەوە
نیگاکانت
ڕابوردوو دەپێچنەوە
بە بارەگا و بار و بوخچە و " بەرچنە " وە
بۆ سەرەتا دەچنەوە
****

بەڵی کاتێ تۆ دەبینم
ست هەلاڵە
دڵێکی گەش دەبینمەوە
ئاوازێکی خۆش دەڕژێتە بینمەوە
وەکوو قوڵپی
کانیلەی کوێستان زولاڵە
دێمە سەما و
دەبمەوە بە لاوێکی هەژدە ساڵە
****

نەک ئەوەندە
بەڵکوو خۆم بیر دەچێتەوە
عومرم چەندە ،
دەبمەوە بە ساوایەک تازە فێری گڕوگاڵە
دەشنێمەوە
دەم بە خەندە
چاوەڕێی ئەوەم باوەشم
پێدا بکەیت ..
سەر بکەمە سەر ئەو سنگ و
باسک و باڵە
هەر دام نەگریت
هەر مژین و ماچ و هەڵمژین بێ بەشم

بیکەم بە چێواری پیشانگای
شێوەکاری
کام شوێن جێ گاز و قەپاڵە
تۆش پەنجەکانت بمشێلن
نینۆکەکانیشت هەتا
وزە و تینیان
تێدا بێت تێر بم خورێنن
پاشان ببن بە شانەشم
بەڵکوو پێت بحەسێتەوە
خشتەی ئەندامانی لەشم
****

ست هەلاڵە
بە دیدەنیت وەکوو کۆترە کێویلەی
پەڕ خال خاڵی
سرکی جوانکیلەی قوتیلەی
ئەو جەنگەڵ و
نزارە بەرزە ڕەشتاڵە
کە بوونە " قژ "
بۆ سەری ئەو کیژی گەژ و
هەرد و پێدەشت و قەدپاڵە
دەدەم لە شەقەی باڵ بۆ هەوری
خەم .. دەگەڕێم
تا ڕایماڵم
وەک لۆکە شی بکەمەوە و
بیکەمەوە بە گەواڵە
****

ست هەڵالە
خۆزگە دەبووم بە نێزیکترین ئەندامی

پارتی ئەو خێزان و ماڵە
کە لەگەڵتا گوزەران و
جێ ژوان و
گەشتەکان و
جێ ئارامی ، بە خۆراکەوە حەلاڵە
ناکامی دەچەوسایەوە
ماندوویی دەحەسایەوە
پشوویەکی پیرۆزەیی و ئاڵ و واڵا
بۆم ئاواڵا
دەکرانەوە
باڵ لە باڵ و
باڵا و باڵا
وەک دوو ئاڵا
تێک دەئاڵان
بە هیچ هێزێک لە یەکدی نەدەکرانەوە
زیندانەکان دەرگاکانی لێک دەترازان
تا دوا داڵان ..
****

بەڵام بەخوا زۆر مەحاڵە
ست هەڵاڵە
چونکە هەموو دەورو پشتت
ئەوە دایک و باوک و برا و مام و خاڵە
لە وردەوە تا درشتت
ڕووم لێ دەنێن و پێم دەڵێن
نابێت
ناشێت
هەی باوان شێت

تۆ گەورەیت و ئەو منداڵە !
****

ئەی هەڵاڵە
خۆت دەزانی خۆشەویستی
ڕەچەڵەک ناخوێنێتەوە
خۆت دەزانی خۆشەویستی
بەستەڵەک دەتوێنێتەوە
خۆت دەزانی خۆشەویستی
تەمەنیش ناخوێنێتەوە
بەڵام لە کیشوەری ویژدان ڕاوەستاودا
لە دەڤەری بێ هەتاودا
هەموو بیرێک
پێچەوانە دەبێتەوە
****

دێن بە تۆش دەڵێن
داوەشێیت
خۆ تۆ بە کیژی ئەو دەشێیت
چۆن ڕازی دەبیت بەم حاڵە !
بەدگۆکانیش
هەریەکەو خۆی
دەکات بە کوێخای " گۆپاڵە "
یان مەلاژنی " چەمیاڵە " !
زیاتر بۆمان تێ دەچێنن
زیاتر لێمان دەوروژێن و
لە سەروچاومان دەئاڵێن
وەکوو " گەنە " و
ژەنگەسوورە و
زەردەواڵە

بە داخەوە لە ناوەندی
ژوور پەرژینی
ستوون ژاری
خۆشەویستیی قەدەغەدا
هەر یەک ڕۆستەمێکی زاڵە
بۆ بە کافر کردنت و زڕاندنت
دەیکەن بە هەرا و هوریایەک
تەشقەڵە و هەڵڵا هەڵڵایەک
هەر مەپرسە
ست هەلاڵە
دەگاتەوە لای فیرعەونیش
نەک " عیسا " و " مووسا " و " موحەمەد "
ئەم هەواڵە
****
چی بکەم ، بڵێم چی داخەکەم
گوڵە ئاڵە قەدەغەکەی ناو باخەکەم
ئاخ هەلاڵە
ئەم سنووری
تەمەنەی نێوان من و تۆ
وێرانەیەکە جێ لانەی
پەپووی شووم و
بایەقوش و
قەل و داڵە
لە هەر بستەی چەند مینێکی
تیا چێنراوە
بۆ کڕووز و
چەرە دووکەڵی باروت و
سوێ ژان و ژەنگ و زوخاڵە

بەداخەوە ئەی هەڵاڵە
نزیک بوونەوە مەحاڵە
چۆن دەبیتە
هاوڕێی ئەم خەمە گەورانەم
چۆن دەچیتە
سای ڕەشماڵی ئەو هەورانەم
چۆن ناترسیت لەو ڕەشمارە
نهێن گرو ڕێ گرانەم
چۆن شیرینیت
لە تاڵیمدا تێکەڵ دەکەیت
چۆن هەڵ دەکەیت
تۆش وەک " پەری "
بۆ کەس و کار
ئاڵای تەسلیم بون هەڵدەکەیت !
داوا دەکەیت
وێنەکەت و
نامەکانت بدەمەوە
تا بە گەمژەیەک " شوو " بکەیت !
" کە " زۆر " هات ئاشتی بەتاڵە "
ست هەڵاڵە
****

بەڵام باوەڕت هەبێت پێم
ئەگەر بەبێ سڵ دڵەکەی خۆت بدەی پێم
وتەی هەرچی بەدگۆ هەیە
دەکەمە پێم
وتەی بەدڕەفتار بایەخی
لای شیعریار
وەکوو گەردە پووشی وشکی

دەم شەماڵە
ست هەڵالە
****

بڕوات هەبێت بڕوا بروا
گوڵە پاکژەکەی کەژی
باڵا " کەش " م
لە پێناوی ئەوینێکی بێ پەڵەدا
گیانیش بڕوا
لام پیرۆزە
وەکوو خوێنی دڵدارانی تاسەر گەشم
دوا هەناسەش
کە مەرگ چنگ لە بینمە
ناهێڵم لێو بیپاڵێوێ
قومێ ناڵە
بێجگە لە زەردەخەنەیەک
ئەویش ئاڵە
وەکوو گۆنای تۆ هەڵاڵە
ئەی ئەو فریشتە کەم وێنە
هەست خاوێنە
دڵ بزوێنە
ڕەوشت پۆشتەی
هەمیشە دڵ بۆت عەوداڵە
ست هەڵاڵە
س ت هـ ە ڵ ا ڵ ە

تێبینی لە بارەی ست هەڵاڵەوە :
بۆ یەکەم جار ساڵی ١٩٨٩ لە ڕۆژنامەی ئاسۆدا بڵاو بۆوە . بە
هاوسەری خۆشەویستم ڕاگەیاند لەوانەیە هەندێ خوێنەر وشەی "

هەژدیها " بە هەڵە وەرگرن .. بەڵام رەمزێکە بۆ واتایەکی ڕامیاری بە سەلیقەوە دام پۆشیوە وا لەم دەقە دا ئاشکرا دەبێت کە لە دەقی یەکەمدا نەدەبوو کت و مت بگوترێت . هەرچەندە ڕەقیب نەیدەهێشت بڵاو بێتەوە هەر هیچ نەبێ لەبەر سەر تێدا نەچوونم . لەشاری " هەڵ " ساڵی ٢٠٠١ کۆڕێک بەسترا دەبوو بەشداری بکەم لەگەڵ چەند پارچەیەکی نوێدا ئەم شیعرەشم ئەوەی لە یادما مابوو نووسیەوە پێشکەشم کرد چونکە دەقەکەم لانەبوو . لەبەرئەوە دەست نووسەکانم پێش هاتنمە دەرەوەی وڵات ناردبوومن بۆ " سوید " دوای کۆڕەکە بە درەنگ پێم گەیشتەوە . هەندێ کۆپلە خزابوونە دەقی کۆڕەکەوە نوی بوون لە پاشدا هەردووکیانم ئاوێتەی یەکتر کردنەوە لەم گوێزانەوەیەدا ئەم دوا دەقە دەرچوو کە جیاوازییەکی بەرچاوی دروست کردووە لەگەڵ دەقەکەی ئاسۆ دا .

وشەیەکی قەدەغە

ئەی ئەو چەند پیتەی کە ناکرێت
ناڤەکەتیان لێ پێک هێنم
نەبا دڵ کانە بەردینەکانی کۆسپینەی کەسەکانت
کە هی ئەوانیش ناوترێت
لە هێڵی ڕێبازی نوێخوازی هەردوکماندا
پێی ڕۆیشتن هەڵەنگوێنم
****

نەبا قەرسیلی گیان سەرلەنوێ
بژوێنەوەی دەستەکانت
کە هاتم پەرداخە ئاوێکی
میوانداری پێ نەهێنم
****

لەبەر تاڤگەی دیداری نیگاکانیشتا
نمە عەتراوی فێنکی
خۆشەویستیی دەرنەهێنم
****

کۆسپینەکان پێ بزانن تۆم خۆشدەوێت
دەبن بە سەنگەر و کەڵەک
خشت و دیوار

تا بریسکەی
تەلەسکۆبی چاوەکانت
بەر تریسکەی
دیدەی دیدارت نەکەوێت ،
****
بڕوام پێ بکە ناهێڵن
بەو بەردەرکە و دەروازەشدا ، ڕاگوزەرم
ئەوسا هانا بۆ کێ و
پەنا بۆ کێ بەرم
چ پاسارێ
لە هەراسی خاکەسارێ
ژینگەم بێت و جێ سێبەرم
****
نەک بە تەنها هەر ناهێڵن
لەوانەشە
وەک تاوانکاری پاوانکار
لێم بێنە دەنگ
تورکان ئاسا
تانک و لەشکر کێش کەن بۆ جەنگ
لانەکەشم پێ جێ هێڵن
ڕەحمەت بنێرن بۆ گۆڕی
تەیمووری لەنگ
****
ئاخ کچە کوڵم و گۆنا و چاو تێر گەشەکە
قژ وەکوو بەختم ڕەشەکە
نیشتەجێی گۆشەیەک لە خانەی
بیرکردنەوەی ئاڵۆزم
باش دەزانم لە ناخەوە

باوەش گرەوەی بۆ سۆزم
بۆ رازێنی ژانەکانم
بزەی خەمە هەرە بێ ئۆقرەکانم
تۆی نیزیکترین دڵسۆزم
لەگەڵ ئەوەشدا ئەستەمە و
هەر ناهێڵن
لەم گەردوونە هەرە گەورە و
گەوهەر بەندە
لەم زەمینە دەست ڕەنگینترین ..
هونەرمەندە
تۆ ببیتە هاوژوان و
هاوگریان و
هاوگۆرانی و
هاوژێی کەمانی بەسۆزم
****
نا .. ناهێڵن
بۆم لە بۆسە و داو دا دەبن
تۆڕی پیلان ڕادەهێڵن
بۆ ڕاوم و
بۆ ڕاونانی
وردە ماسیی
شیعر و دیوان و داستانی
عەشقی ڕەوانی پیرۆزم
ئەی ئەو کچەی قەدەغەیە
قردێلەی وشەی ناڤەکەت
شیعرێکم .. بیدات لە قژی
چاودێران زۆرن کە ڕاپۆرت
بەرز بکەنەوە دژی

هەشە خۆ گیڤ کەرەوە و هەل قۆزەرەوە
هەشە تاوان بۆ بێ تاوان دۆزەرەوە
کە بە کرێی
ئەم بەدرەفتارییە دەژی
****

زۆر " پشقل دوو " ش
پاشقولیان گرت و پاشڵیان
خوم هەڵکێش کرد
زۆر کێشەیان دروست کرد و
زۆریان کێش کرد
زۆر نەرگسیان
ڕیشەکێش کرد
هەر بۆ ئەوەی لەو کێشانە
بەدوور بیت ناڤت ناهێنم
ئەگینا هەر پیتێکی ناسنامەی ناڤت
خڕۆکەیەکن بۆ خوێنم
ناسنامەی ناڤی ناسکتم
لەسەر پەڕەی دڵ چنیوە ،
هەمیشە دەیخوێنمەوە و دەیڵێمەوە
وەک مەلێکیش
بۆی دەخوێنم
****

لەوساتەوە تۆم ناسیوە
هەستی شەشەم
لە پۆستەرێکی هەمیشە پارێزراودا
بە تارای پەنجەرەی گیانمیا ..
هەڵواسیوە
****

دەشێت هەندێ شێت بڵێن تۆ
گەلێک لەو بەتەمەنتری
بەڵێ ڕاستە
بەڵام کوا کێ بیستوویەتیت
دڵی شاعیرێک پیر بووبێت
خوانەخواستە
****

ڕاستە ژمارە سێ هێندەی ژمارەی تۆم
بەڵام ئەڤینت وا داوی نایەوە بۆم
بەو داوەت بەسراومەتەوە زۆر مەحاڵە
تازە دەرچم
ئای چیت پێ کردم چی بکەم بۆ کوێ بچم ؟
ئەی نەمامی
لیمۆی تازە گۆ خۆگرتووی
هەژدەساڵە
لێو تەنکتر و ناسکتر لە هەڵاڵە
سرپەی گۆ مزری بە چێژ و
مۆسیقا ڕێژ
وەک پەپوولەی
لە گوڵەوە هەڵفڕیویش
باڵ ڕەنگاڵە
****

نزار دار هەڵوژەیەکی
چڵ و پۆ و چڵ چڕ و هەڵچووی
شەستەمین ساڵ بەرگرتوو بوو
بەڵام بەڵقیس نەمامە گێلاسێک بوو تازە
لقەکانی
گۆپکەی بیستەم بەهاری نوێی

پشکوتوو بوو
پەلی هەڵوژە بۆ گێلاس نوشتایەوە
گێلاس باوەشی گرتەوە و
لەیەک ئالاّن
ئێستا دار گێلاس هەڵوژە و
دار هەڵوژەش گێلاس دەگرن
نە هەڵوژە بە بێ گێلاس
نە گێلاس بەبێ هەلوژە
ئارام دەگرن
هەردو یەک ڕاز و سکالاّن
لە کۆماری
خۆشەویستیدا هەردوکیان
خاوەنی یەک نەخشە و ئالاّن
****

هەرچەند کەدەر دەستی بشکێ
هەردوکیانی لە یەکتر کرد
بەڵقیس بەدەستی تیرۆر و
نزاریش عومری درێژی
بۆ شیعرەکانی بەجێ هێشت
****

منیش نزارێکی کوردی
عەشقی بەلقیسی خۆماڵیم
درەختێکی پەنجا ساڵەی
شەیدای ناسکە نەمامێکی
هەژدەساڵیم
پەنجا پەل شۆڕ دەکەمەوە
هەژدە گێلاسە چرپەت لێ دەکەمەوە
پەنجا شانە لە برژانگم هەڵدەکێشم

هەژدەجار قژت دادێنم
پەنجا دڵۆپە مرواری
لە ئەسرینم دەهۆنمەوە
هەژدە ملوانەت لە گەردن دەئاڵێنم
پەنجا جار خۆم دەسوتێنم
هەژدە مۆمت بە ئاگری
جەستەم بۆ دادەگیرسێنم
پەنجا چڵە قەڵەمت بۆ لە قول دەگرم
هەژدە شیعرت بۆ دەڕوێنم
پەنجا باوەش دەکەمەوە
هەژدە هەژدە رات دەژێنم
شەست و هەشت جار ناقت دێنم
هەموو جیهان دەهەژێنم
کە شیعرەکەمت خوێندەوە
بە دڵت بوو
هیچ بیری لێ مەکەرەوە
وەک رابوردوو
وەرەلام دەستم دەستۆکە
مێژوو بەرەو ژوور کەرەوە
نەریت ئاوەژوو کەرەوە
ئاوڕ لە سالانی گەڵا هەڵوەریوی
سەرهەڵگرتوو مەدەرەوە
لاپەڕەیەک بۆ ئاسۆی نوێی
ژیانی نوێ بکەرەوە

حوزەیرانی ۱۹۹۷

دوو هەست و سۆز

بۆ ناتالیا

-١-

ئەی فریشتەکەی وەکوو من
میوانی لانەی شکسپیر
سینە و گەردن
سپی و بەلەزەت وەک ماست و
شیر و پەنیر
کاتێ ڕێم کەوتە پرسگە
بە مەبەستی وەرگرتنم لە خوێندنگە
منی باپیر
بە یەکەم روو تێ کردن و
یەکەم نیگا تێ گرتن و
پەخشانەوەی خونچەی لێوت
بووبوومەوە بە لاوەکەی
چەندەها ساڵی لەمەوبەر
مەلەوانێکی بزێوت
تا بەدەریای جوانیتا ڕۆچم بۆ
ڕاوە گەوهەر
لە کاتێکدا تۆ زانیاریت

لەبارەمەوە دەتکاندە ناو فۆرمەوە
ناوم ، تەمەنم ، ئەدرەسم
لەگەڵ کۆپی بەڵگەنامەکانی
" ناس " و هۆم ئۆفیس " و
دوو ڕەسم
من پۆل پۆلە سەرنجەکانم لە ئاسۆی
تێ ڕامانتا
بە ڕووتەوە
بە گەردن و سینە و مەمتەوە بە جۆرێک
ڕامووسابوون
زمانم لە گۆ کەوتبوو
نەیدەتوانی
وەرامی ئاسایی
پەپولە باڵ ناسکەکانی
پرسیارەکان
بداتەوە
****

فریشتەکە ..
ناشێ نەزانیت کە شیللی گوتوویەتی
" جۆگە تێکەڵ ڕوبار دەبێ
ئەویش تێکەڵ دەریا دەبێ
ئەمە یاسای یەزدانیە
کە هیچ شتێ لە گەردوونا
تەنها نیا "
منیش جۆگەیەکم هاتووم
سەرچاوەکەم کوردستانی
هەزاران هەزار کانییە
دەمەوێ تێکەڵ ڕوباری

ڕۆحی تۆ بم
کە سۆلاڤێکی کشاوی
ئۆکرانییە
تا پێکەوەش تێکەڵاوی
دەریای هەمیشەی ژیان بین
خۆشەویستی من و جوانی تۆ
ئەوەندە
فراوان کەین
گەردون و سەرزەمینی پێ
هەراسان و
پێ سەرسام و
پێ حەیران کەین
دەستت بێنە ناتالیا
با ببینە دوو نوێنەری
بەختەوەر و بەهرەوەری
کوردستان و ئۆکرانیا

لەندەن ٢٠٠٥/٩/١٣

– ٢ –

ئاژانسەکان ڕایان گەیاند
فرۆکەیەک
تیمێکی ئۆکرانی نەژادی
لە " ئەربائیلۆ "
دابەزاند
بۆ چالاکی ئاوەدانی و
بونیاد نانەوەی کوردستان
حەزم دەکرد
ئەی کچۆڵە دەم بچکۆلە

ناسکۆڵەکەی ئۆکرانیا
ناتالیا
تۆش پسپۆڕێکی تایبەتی
ئەو تیمە بیت
بۆ سەرلەنوێ
بونیاد نانەوەی ژیانی هەڵوەشاوەم
لەم لەندەنە گوشندەدا
لەم غوربەتە کوشندەدا
کارامانە خەریکم بیت
هەم ژان هێور کەرەوەم و
هەم تروسکەی
دڵی جارەها شکاوی
تاریکم بیت
تۆ لە خەمی دووری دایک و
باوک و خوشک و برا کەتا و
من لە خەمی
دووری منداڵەکانمدا
شەریکت بم
شەریکم بیت

ئایاری ٢٠٠٥ لەندەن

ئاوێنە و تۆ

کە دەچیتە بەر دیدەی
ئاوێنەی باڵا نوێنت
بۆ ئارایشت و شانەی
قژی خاوی خاوێنت

****

کە جێت هێشت چۆن ناگری و
پێ هەڵناگرێ لە شوێنت
وەک دڵخواز دەخیلت بێ و
بگرێت دەست و داوێنت

****

تا جارێکی دی بەناز
بچیتەوە بەردەمی
بۆ ڕوون بوونەوەی دڵ و
ڕەواندنەوەی خەمی